

séget — az adóssal elismertetni. Ez pedig a felek fölös zaklatására vezet. — A törvény intenciójának következetes értelmezése végett pedig az alábbi indokoknál fogva:

1. a 32. §. miniszteri indokolása szerint a két évi határidő (szemben a régi tíz évvel) a követelések gyors lebonyolításának érdekében történt és ezen cél érdekében mondotta ki a törvény, hogy ez a határidő nem az utolsó bejegyzéstől, hanem az utolsó ügylet bejegyzésétől kezd folyni. Ezzel a törvényhozó elejét vette a két évi határidő olyatén való kijátszásának, hogy a hitelező a kamat és az egyenlegátvitelnek a bejegyzésével a két évi időhatárt tetszése szerint meghosszabbíthassa. A fizetés bejegyzését a mai bírói gyakorlat analóg esetnek veszi a kamat és az egyenlegátvitel bejegyzésével, holott köztük lényegbevágó különbség van. Ugyanis az utóbbiak a hitelező egyoldalú akaratú ténykedései, melyekkel tehát a hitelező tetszése szerint élhetne, tetszése szerint ismételten is meghosszabbíthatná a határidőt az adós hátrányára, míg az utóbbi kétoldalú akaratú tevékenység, mely az adóstól indul ki és így az adóst nem szolgál-tatja ki a hitelező önkényének. A lényegbevágó különbség pedig abban rejlik, hogy a fizetés ellentétben a kamat és az egyenlegátvitellel, az állandó üzleti összeköttetésnek a bizonyítéka, már pedig a könyvkivonati illetékesség igénybevételének ez a tulajdonképeni alapja. Ugyanis a 2 évnél régiebb tételekre vonatkozólag is illetékes lesz a bíróság, ha 2 éven belül ügylet bejegyeztetett.

De a fenti indokolásnál még pregnánsabban kikényszeríti a gyakorlat megváltoztatását

2-szor a nyelvtani magyarázat: a 32. §. úgy rendelkezik, hogy az utolsó ügylet bejegyzésétől és nempedig az utolsó ügylet kötésének a bejegyzésétől, számítódik a két évi időhatár, márpedig az ügylet *teljesítése* is az ügylet fogalmához tartozik, annak egy részét képezi. Az ügylet fogalma az ügylet teljesítése fogalmának viszonyában gyűjtő fogalom, az ügylet teljesítése épügy hozzátartozik az ügylethez, mint az ügylet kötése; tehát az az indokolás, hogy ügylet alatt nem értendő az ügylet teljesítése, nem helytálló és ennek folytán fenti érvek alapján a mai gyakorlat feltétlen revizióra szorul.

Dr. Rudolf Lóránt.

Külföldi peres eljárás belöldi érvényessége. Tömeggondnok egy bpesti vb. cég fizetéseinek hatálytalanítása, a hitelező által felvett összegek visszafizetése, váltók kiadása, és a vonatkozó végrehajtási jogcselekmény megsemmisítése iránt Wienben indított pert az ottani hitelező ellen. Ennek folyama alatt Budapestben is pert indított a hitelező ellen ugyanezek iránt. Alperes az utóbb indított perben pergátló (perfüggőségi, Pp. 147. §.) kifogással élt, hivatkozván a Wienben korábban indult perre.

A Kúria 5216/1931. sz. határozatában (Kereskedelmi Jog 1932. 5. sz.) a pergátló kifogásnak részben helyt adott, részben elvetette azt. Nevezetesen a keresetnek a fizetések hatálytalanítására, a fizetett összegek visszafizetésére, és a váltók kiadására vonatkozó része tekintetében a pergátló kifogást alaposnak fogadta el, a végrehajtás megsemmisítésére vonatkozóan azonban nem.

Az indokolás lényege szerint: nincs oly jogszabály, amelyből arra lehetne következtetni, hogy a budapesti közadós cég fizetési jogcselekményének hatálytalanítása, a felvett összeg visszafizetése, és a váltók kiadása iránt az alperes bécsi cég ellen csak belföldi bíróság előtt volna kereset indítható; a Pp. idevágó 23. §-a kizárólagos illetékességét a csődmegtámadási perekre nem állapít meg, ehhez képest a felperes-tömeggondnok az alperes bécsi céggel szemben a kereseti váltók kiadására vonatkozó, a csődbeli megtámadási igény keretében szorosan már nem is tartozó követelésen felül még az alperes cég javára eszközölt fizetések hatálytalanítása s a fizetett összegek visszaidadása iránt is a pert a bécsi bíróság előtt azzal a joghatállyal megindíthatta, hogy a bécsi bíróság előtt folyó az a per a Pp. 147. §-a és a 180. §. 5. pontja értelmében a jelen per megindítását kizáró pergátló okul szolgáljon.

Ezzel szemben a közadós ellen az alperes javára fogatosított végrehajtási jogcselekmény hatálytalanak kimondására irányuló kérelemmel szemben a perfüggőségi kifogást alaptalannak találta a Kúria, mert amennyiben e kifogásnak hely adatnék, hatályát vesztené maga a fogatosított végrehajtás is, márpedig a magyar bíróság által elrendelt és Magyarország területén fogatosított végrehajtás érvényessége és érvényben maradása tekintetében — habár csak a csődhitelezőkkel szemben való viszonylatban —, nem határozhat külföldi bíróság, mert az nem volna összeegyeztethető az állami szuverénitással.

Az indokolásnak ezen utóbbi, a pergátló kifogásnak helyadó része kétségtelenül helyes. Miután u. i. a belföldi végrehajtás hatálytalanítása tekintetében a magyar bíróságok joghatósága fenntartott, kizárólagos (jurisdikció reservata), ennek szankciója nem is lehet más, mint a külföldi eljárás érvénytelensége, figyelembe nem jöhetése. Az indokolásnak másik, a pergátló kifogást elvető részét azonban nem tartom helytállónak. Mert igaz ugyan, hogy a megtámadási, valamint a fizetések és váltók visszakövetelésére irányuló perre törvényeink nem állapítanak meg kizárólagos joghatóságot, ámde ha a külföldi bíróságok ennél fogva részben el is járhatnak, ennek nem következménye, hogy a külföldi eljárást a belföldre való vonatkozásban érvényesnek, hatályosnak ismerjük is el. Egy egyszerű behajtási pert bizonyára indíthatok ottani lakos ellen Berlinben. Mégis, ha folyamatba tettem ilyent, nincs akadálya a bel-

földi eljárásnak, mert német bírósági eljárás alapján nem jutok itt végrehajtható ítélethez, márpedig belföldi jogsegély nélkül nem maradhatok. Okom is lehet arra, hogy mindkét helyen eszközöljek ki alperes ellen ítéletet, így pld., ha mindkét helyen csak részlegesen van fedezet. Nem lehetek a belföldi bíróság igénybevételeitől elzárva — már azért sem, mert a külföldi ítélet itt nemcsak, hogy végre nem hajtható, de amúgy sem érvényes, mert hiszen — hogy csak a konkrét esetről maradjunk —, megtörténhetik, hogy a külföldi bíróság a megtámadási keresetnek nem ad helyet, holott a mi törvényeink szerint annak előfeltételei fennforognak, és a végrehajtást érvénytelenné nyilvánítják; ha már most az előnyösített hitelezőnek itt volna is végrehajtható vagyona, a tömeggondnok, dacára a végrehajtást megsemmisítő belföldi ítéletnek, visszakövetelési igényét hatályosítani nem tudná.

De nemcsak ebből és az ilyenféle gyakorlati meggondolásokból, hanem a kérdés elméleti végigvezetéséből is csak a fenti eredmény folyik helyesen, vagyis a belföldi eljárás akadálytalansága. Ugyanis az egész kérdés visszamegy a külföldi ítélet belföldi anyagi jogerejének kérdésére, ezt nézve pedig kétségtelen, hogy a külföldi ítélet végrehajthatósága és érvényessége egy, és hogy ezekkel egy viszont az ítélet kieszközlése iránt folyamatba tett per belföldi hatályosságának kérdése is. Látszik ez a Pp. 414. és Ppé. 33. §-ának kongruens intézkedéseiből, amelyek t. i. a külföldi ítélet belföldi *érvényességének* és *végrehajthatóságának* előfeltételeit teljesen egységesen szabályozzák. Szükségszerűleg folyik ebből, hogy csakis az olyan külföldi per folyamatba tételéhez fűződhetnek nálunk a perindítás törvényi hatályai, amely peres eljárás belföldön érvényes — végrehajtható ítéletre vezet. Nem volna u. i. abban semmi ráció, figyelembe venni egy olyan per megindítását, amelynek végeredményét amúgy sem akceptáljuk. A gyakorlat is így oldja meg a kérdést, nevezetesen akként, hogy csakis a nálunk végrehajtható, tehát tágabban: érvényes külföldi ítélet létesít belföldön ítélt dolgot (res iudicata), és csakis az ilyen ítéletre vezető per folyamatba tétele létesít nálunk perfüggőséget (litispendentia). (L. Kovács Pp. II. kiadás 874. s. köv. lapok, és 476. I. III.).

Egyébként a gyakorlatnak ezen elvi álláspontja nyilvánult meg azon esetben is, amikor a bíróság azt a hitelezőt, aki német bírói ítélet alapján a Ppé. 50. §. alapján kért biztosítási végrehajtást, elutasította, kimondván, hogy a nálunk végre nem hajtható külföldi ítélet a követelés létrejöttének, mennyiségének, és lejáratának bizonyítására nem alkalmas (Bp. T. 1926. Ptjt. VIII. 3. és Kúria 1075/1932., Jogt. Közlöny 1932. évf. 120. lap). Azt hiszem, ez előrebocsátottak szerint kell eldönteni a két követhető kérdést: 1. Kérhető-e csőd nálunk külföldi ítélet alap-

ján? A csödtv. 84. §. 2. bek.-e szerint a csődöt *kellően* igazolt követelés alapján kell kérni. Nézetem szerint: a külföldi, nálunk végrehajtható ítélettel megállapított követelést csödkérésnél olyannak kell tekinteni, mint amely a hitelező követelését *kellően* igazolja. A contrario: itt végre nem hajtható külföldi ítélet nem tekinthető a követelés *kellő* igazolásának, és ennek alapján csőd nem rendelhető el. 2. Perfeljegyzésnek, gondnoksági zárlatnak, stb. lehet-e helye külföldi eljárás alapján? Nézetem szerint e kérdés megoldása is attól függ, hogy a külföldi bíróság eljárása nálunk érvényes (végrehajtható) ítéletre vezet-e, vagy sem. Ha tehát Ausztriában olyan behajtási per indul, amelyben hozandó ítélet a magyar-osztrák végrehajtási jogsegélyegyezmény rendelkezése szerint nálunk végre lesz hajtható, a per feljegyzésének nincs akadálya, ellenkező esetben ilyen per nálunk fel nem jegyezhető. *Dr. Balla Ignác.*

Tulajdonjogfenntartás és kényszeregyezés. A P. J. 1932. februári számában ifj. dr. László Árpád cikket írt „A tulajdonfenntartás hatálya végrehajtás, csőd, kényszeregyezés esetén. M. T. 1367. §.” címmel. Ennek a cikknek egyik részéhez szükségesnek tartom néhány megjegyzést fűzni, mert az félreértésekre adhat alkalmat. A szerző ugyanis cikkének III. 1. b) pontjában azt írja, hogy amennyiben a vevő kényszeregyezés esetén az eladó vételárkövetelését érvényesíti és nem követeli a vétel tárgyának visszaadását, úgy az a helyzet áll elő, hogy „a quotán felüli részét a vételárnak nem tudja érvényesíteni, *tehát fennmarad továbbra is tulajdonjoga*, annak dacára, hogy bíróilag érvényesíthető követelése nincs, viszont a vevő a tulajdonjogot nem szerzi meg, mert *nem teljesítette azt a feltételt*, amelytől függ a tulajdonjognak reá átszállása”.

Ez az álláspont nézetem szerint téves. A tulajdonjogfenntartás lényege az, hogy a vevő a vétel tárgyának tulajdonát csak a „vételár teljes megfizetése” (M. M. T. 136. §.) által szerzi meg. Amde az 1410/1926. M. E. számú rendelet 92. §-a értelmében a kényszeregyezés joghatálya az, hogy „az adós felszabadul az egyezésben vállalt kötelezettségeken túlmenő tartozásai alól anélkül, hogy az elmaradó teljesítésért, avagy a részére engedett egyéb előnyökből a hitelezőkre háruló hátrányokért megtérítést kellene adnia.” A vételárhoz ragaszkodó eladóval szemben tehát a vevő eleget tesz kötelezettségének azáltal, hogy a vételár kvótáját megfizeti, az eladónak pedig — mint a cikkíró helyesen jegyzi meg — „meg kell elégednie quotális kielégítéssel.” Már pedig ha a vevő vételárfizetési kötelezettségének eleget tett, aminthogy a kvótális fizetéssel annak eleget tesz, az eladó tulajdonjoga megszűnik és azt a vevő szerzi meg.

Ezt a gyakorlatban oly módon szokták áthidalni, hogy a